

Portfolio

● ● ● Wat?

Een portfolio is een dossier aan de hand waarvan lerenden hun competentie op een bepaald leergebied kunnen aantonen. Het is een evaluatievorm die vooral geschikt is voor een langere termijn en die een belangrijk deel van de verantwoordelijkheid voor het leren in het kamp van de lerende legt. In de literatuur worden verschillende soorten portfolio's onderscheiden.

- ● Bestewerkportfolio: dit is een dossier waarin de lerende uitpakt met wat volgens hem/haar zijn/haar beste prestaties zijn (bv. beste kapsels, beste gedichten, beste grafieken).
- ● Procesportfolio: dit is een dossier waarin een leerproces in functie van een bepaald doel wordt gedocumenteerd, met vallen en opstaan (bv. schrijftaken waarbij het hele wordingsproces, vanaf het eerste kladje in kaart wordt gebracht).
- ● Vooruitgangportfolio: dit is een dossier waarin doorheen de aangebrachte bewijsstukken een opgaande lijn wordt aangebracht (bv. interviews die steeds beter worden).
- ● Leerdoelenportfolio: dit is een dossier dat wordt opgehangen aan een of meerdere leerdoelen, zoals een doelstelling van een leerplan of een eindterm (bv. bevolkingsgrafieken of terreinobservaties voor aardrijkskunde kunnen maken en/of interpreteren).

Opgelet! Niet elke map met taken en werkjes is een portfolio. Er moet minstens in zekere mate voldaan zijn aan volgende voorwaarden:

- ● zelfsturing: beslissingen over de samenstelling van de portfolio (bv. de aard van de bewijsstukken) worden genomen op initiatief van de lerende. Samenspraak met de begeleider is uiteraard wel mogelijk en wenselijk;
- ● selectie: een portfolio is noch een collage noch een loutere bundeling maar moet berusten op een bewuste keuze voor bepaalde bewijsstukken;
- ● reflectie: deze keuze en de argumenten die deze keuze onderbouwen leiden tot reflectie;
- ● communicatie: deze reflectie krijgt verder vorm in de bespreking van de portfolio bij de begeleider.

Kwaliteitscriteria van de bewijsstukken zijn:

- ● authenticiteit
- ● actualiteitswaarde
- ● relevantie
- ● kwantiteit
- ● variatie

● ● ● Waarom?

Een aantal voordelen van portfolio op een rijtje:

- ● De combinatie van zelfsturing, selectie, reflectie en communicatie zorgen voor leerervaringen van een hogere orde
- ● Een portfolio is bij uitstek geschikt om competenties te evalueren, d.w.z. een geïntegreerd en nauwelijks van elkaar los te koppelen geheel van kennis, vaardigheden en attitudes.
- ● De hoofdmoot van de verantwoordelijkheid bij de lerende leggen, zorgt voor een toegenomen kans op betrokkenheid.

In een portfoliostructuur is er nauwelijks een barrière tussen de leermomenten en evaluatiemomenten. Portfolio is eigenlijk een vorm van permanente co-evaluatie.

 Hoe?

De begeleider (in principe een leerkracht maar het zou ook een medeleerling kunnen zijn) is uiteindelijk diegene die de portfolio evalueert en beoordeelt. Belangrijk is dat de evaluatie zich niet beperkt tot het louter doornemen van het dossier. Het dossier moet ook mondeling verdedigd worden. De centrale vraag is dan: kun jij aan de hand van je dossier met bewijsstukken aantonen dat jij die of die competentie onder de knie hebt, of voldoende inge oefend? Uit deze informatie kan dan een reflectie volgen over de samenstelling van het dossier en over de volgende stappen die genomen moeten worden.

- Is er inzicht in de materie waarover gereflecteerd wordt?
- Wordt er groei en ontwikkeling in het leerproces aangetoond in de reflectie?
- Baseert men zich op verschillende bronnen of niet?
- Is men kritisch voor het eigen functioneren?
- Is men genuanceerd in het aanduiden van successen of mislukkingen?
- Kan men aantonen wat de aandachtspunten zijn?

Dit is vooral van belang vanuit validiteits oogpunt. Zoniet dreigt het gevaar dat lerenden die heel vaardig zijn in het 'verpakken' van hun competenties in een extra-aantrekkelijke vormgeving buitensporig voordeel verwerven.